

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

P/12/162
LPO-4101-04-13/2012

Poznań, dnia 25 lipca 2012 r.

**Pani
Barbara Kucharska
Przewodnicząca Zarządu
Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci
Specjalnej Troski
im. Leszka Grajka
w Swarzędzu**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu przeprowadziła kontrolę działalności i finansowania, w latach 2009-2012 (do 31 marca), warsztatu terapii zajęciowej, prowadzonego przez Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski im. Leszka Grajka w Swarzędzu (dalej „Stowarzyszenie”).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 9 lipca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi Stowarzyszenia niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Stowarzyszenia w zakresie prowadzenia warsztatu terapii zajęciowej oraz wykorzystanie środków otrzymanych na dofinansowanie jego działalności.

1. Stowarzyszenie, jako jednostka prowadząca, w myśl postanowień art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych² (dalej „ustawa o rehabilitacji”), zapewniło organizacyjne i finansowe wyodrębnienie warsztatu terapii zajęciowej (dalej „warsztat”). Zatwierdzone przez Stowarzyszenie i obowiązujące w latach 2010-2012 (do 31 marca) regulaminy organizacyjne warsztatu, spełniały wymagania określone w § 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej³ (dalej „rozporządzenie”).

2. Liczba uczestników warsztatu w latach 2010 i 2012 (do 31 marca) wyniosła 35 osób, co było zgodne z postanowieniami umów o finansowanie kosztów działalności bieżącej warsztatu, zawartej przez Stowarzyszenie z powiatem poznańskim w dniach 14 kwietnia 2010 r. i 22 kwietnia 2010 r. oraz aneksem nr 3 z dnia 20 kwietnia 2012 r. Liczba uczestników warsztatu w 2011 r. (do dnia 14 grudnia 2011 r.) wyniosła 35 osób i była zgodna z umową o dofinansowanie kosztów działalności bieżącej warsztatu z dnia 6 kwietnia 2011 r. Z dniem 15 grudnia 2011 r., z warsztatu odeszło pięciu uczestników. W ich miejsce, w dniu 2 stycznia 2012 r., przyjęto do warsztatu nowych uczestników.

¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 82 ze zm.

² Dz. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.

³ Dz. U. Nr 63, poz. 587.

W latach 2010-2012 (do 31 marca), do warsztatu przyjęto 10 osób. Wszystkie te osoby, w dniu przyjęcia, posiadały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem uczestnictwa w terapii zajęciowej. NIK zwraca uwagę, że uczestnikami warsztatu pozostawało osiem osób, które przez okres od czterech dni do miesiąca, nie posiadały aktualnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Do zakończenia czynności kontrolnych NIK, wszystkie te osoby uzyskały wymagane orzeczenie.

3. Rehabilitację zawodową i społeczną – zgodnie z umową o finasowanie kosztów działalności bieżącej warsztatu – prowadzono w siedmiu pracowniach, przy zastosowaniu 23 form terapii oraz 14 rodzajów treningów. Aktywizacją zawodową w 2010 r., objęto tylko dwóch uczestników warsztatu. Natomiast w latach 2011-2012 (do 31 marca), tej formie terapii nie poddano żadnego uczestnika. Przygotowaniem do pracy na stanowisku pracy, w latach 2010-2012 (do 31 marca), objęto jedynie 10 uczestników. Tak niewielki udział uczestników w tych dwóch formach terapii spowodowany był stanem zdrowia uczestników warsztatu, tj. rodzajem niepełnosprawności i towarzyszącymi zaburzeniami chorobowymi.

Zajęcia w poszczególnych pracowniach warsztatu odbywały się zgodnie z przyjętą organizacją i planem zajęć. Na jedną osobę pracującą bezpośrednio z uczestnikami przypadało pięć osób.

4. W warsztacie, zgodnie z art. 10a ust. 4 ustawy o rehabilitacji, działała rada programowa. Dla żadnej z osób będących uczestnikiem warsztatu w latach 2010-2012 (do 31 marca), rada nie opracowywała – odrębnie na każdy rok – indywidualnych programów rehabilitacji. Programy te, w myśl art. 10a ust. 3 ustawy o rehabilitacji, powinny stanowić podstawę prowadzonej w warsztacie terapii, a obowiązek corocznego ich opracowywania dla każdego uczestnika warsztatu, wynikał z § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. Rada ograniczyła się do opracowania dla każdego uczestnika – jednorazowo po przyjęciu do warsztatu – „indywidualnego programu rehabilitacji i terapii” oraz „charakterystyki sprawności uczestnika”.

Odrębnie na każdy rok, dla każdego uczestnika, opracowywano programy terapii w poszczególnych pracowniach warsztatu, program rehabilitacji komunikacji słownej, program poprawy kondycji psychicznej oraz program poprawy kondycji fizycznej i terapii zdrowotnej. Programy te opracowywały osoby prowadzące poszczególne pracownie oraz psycholog.

Oceny rehabilitacji każdego z uczestników, rada programowa dokonywała – w każdym z lat 2010-2011 – w dokumentach „najważniejsze efekty rehabilitacji”, sporządzonych dla działających w warsztacie pracowni. Kompleksowej oceny uczestników warsztatu (art. 10a ust. 5 ustawy o rehabilitacji), rada dokonała w lutym 2010 r. Stanowisko w kwestii osiągniętych przez uczestników postępów w rehabilitacji rada zajęła jednak, na podstawie ocen kompleksowych, dopiero w grudniu 2010 r., po otrzymaniu zaleceń pokontrolnych w tym zakresie od Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu.

5. W latach 2010-2012 (do 31 marca) z warsztatu odeszło dziewięciu uczestników – pięciu przeszło do innego warsztatu, dwóch odeszło z własnej woli, a dwóch – za pośrednictwem Centrum Doradztwa Zawodowego i Wspierania Osób Niepełnosprawnych Intellektualnie w Poznaniu - podjęło pracę. Jedna z tych osób (na dzień 31 marca 2012 r.) pracowała nadal, natomiast jedna – po trzymiesięcznym zatrudnieniu – po roku przerwy powróciła do warsztatu.

W warsztacie, pomimo obowiązku wynikającego z regulaminu organizacyjnego, nie prowadzono listy osób oczekujących na przyjęcie. Zgromadzono natomiast orzeczenia o niepełnosprawności 14 osób będących podopiecznymi Stowarzyszenia oraz wnioski o przyjęcie złożone przez siedem osób. Tylko na jednym z tych wniosków odnotowano datę jego złożenia w warsztacie. Brak listy oczekujących oraz sposób gromadzenia i dokumentowania terminów zgłoszeń chęci uczestnictwa w warsztacie, mogą budzić wątpliwości co do jednolitego stosowania kryteriów przyjęcia do warsztatu.

6. Stowarzyszenie nie zapewniło ochrony danych osobowych uczestników warsztatu. Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych uczestników, administrator danych osobowych – Przewodnicząca Zarządu Stowarzyszenia – nadała jedynie pracownikowi administracyjno-biurowemu. Wymaganych upoważnień nie nadano natomiast pozostałym pracownikom warsztatu, którzy dane takie, w tym informacje o stanie zdrowia uczestników, przetwarzali. Przetwarzanie danych osobowych uczestników przez kadrę warsztatu odbywało się zatem wbrew postanowieniom art. 27 i 37 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych⁴. W prowadzonej w Stowarzyszeniu ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych, nie podano zakresu nadanego upoważnienia do przetwarzania danych osobowych, co było niezgodne z art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

⁴ Dz. U. z 2002 r. nr 101, poz. 926 ze zm.

7. W warsztacie zatrudnione były – na koniec lat 2010 i 2011 oraz na 31 marca 2012 r. – 22 osoby, w tym 12 instruktorów terapii zajęciowej. Stan zatrudnienia odpowiadał wymogom umów o finansowanie działalności warsztatu (wraz z aneksami), zawartych przez Stowarzyszenie z powiatem poznańskim. Na stanowisku instruktora terapii zajęciowej zatrudniono (w wymiarze ½ etatu), w dniu 30 września 2011 r., osobę z wykształceniem średnim zawodowym, z tytułem zawodowym plastyk. Osoba ta nie spełniała wymogów umowy z dnia 6 kwietnia 2011 r. o dofinansowaniu kosztów działalności bieżącej, w myśl której zatrudnieni w warsztacie terapeuci powinni posiadać wykształcenie średnie w kierunku terapii zajęciowej lub wyższe o kierunku psychologia lub pedagogika specjalna (§ 3 ust. 2 pkt „b” umowy).

8. Na lata 2010-2012, Stowarzyszeniu przyznano z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej „PFRON”) na dofinansowanie działalności warsztatu środki w łącznej wysokości 1.553.580,00 zł (po 517.860.00 zł w każdym z tych lat). Środki powiatu poznańskiego przyznane Stowarzyszeniu odpowiadały minimalnemu limitowi ustalonym w art. 10b ust. 2a ustawy o rehabilitacji i stanowiły – w 2010 r. – 15% kosztów działalności warsztatu, a w latach 2011-2012 - 10% kosztów.

W latach 2010-2011, Stowarzyszenie uzyskało przychód ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników warsztatu w ramach programu terapii w łącznej kwocie 4.631,88 zł (2.846,57 zł w 2010 r. i 1.785,31 zł w 2011 r.). Przychód ten, zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia, w całości przeznaczono na pokrycie wydatków związanych z integracją społeczną uczestników.

Do kosztów działalności warsztatu dofinansowanych środkami PFRON, Stowarzyszenie zaliczyło tylko te wskazane w § 19 ust. 1 rozporządzenia.

9. Stowarzyszenie, zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia, składało każdego roku (latach 2011-2012) powiatowi poznańskiemu roczne sprawozdania z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu. Sprawozdania te były niekompletne, nie zawierały bowiem informacji o: przyczynach odejścia uczestników z warsztatu (§ 21 ust. 2 pkt 2 lit. „d”), liczbie uczestników, którzy poczynili postępy w zakresie zaradności osobistej i samodzielności, w rehabilitacji społecznej i zawodowej (§ 21 ust. 2 pkt 2 lit. „e” rozporządzenia) oraz o decyzjach podjętych przez radę programową w stosunku do uczestników, wobec których rada dokonała oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji (§ 21 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) zapewnienie ochrony danych osobowych uczestników warsztatu,
- 2) zapewnienie opracowywania przez radę programową warsztatu indywidualnych programów rehabilitacji oraz dokonywanie ocen ich realizacji,
- 3) zaprowadzenie listy oczekujących na przyjęcie do warsztatu,
- 4) podjęcie działań w celu doprowadzenia do zgodności postanowień umowy o dofinansowanie kosztów bieżącej działalności warsztatu i stanu faktycznego w zakresie kwalifikacji kadry warsztatu,
- 5) przekazywanie powiatowi poznańskiemu kompletnych rocznych sprawozdań z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Przewodniczącą w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.